Pecyn Cynllun Cysgodi Cynradd

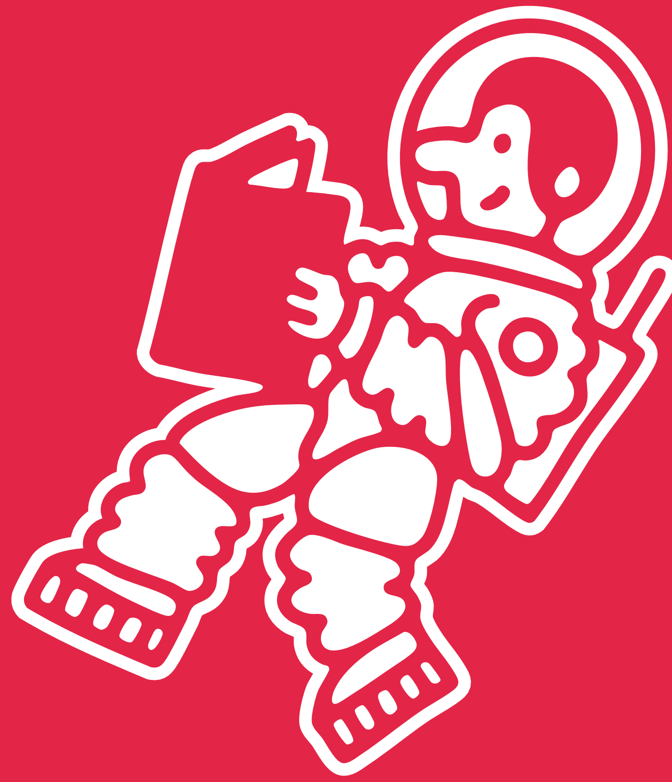

GWOBRAU TIR NA N-OG AWARDS 2026

CYNGOR LLYFRAU CYMRU
BOOKS COUNCIL of WALES

CYNNWYS

Y RHESTR FER 3

SBARDUN SGWRS 5

GWEITHGAREDDAU
Am Gymro! 6

ADNABOD AWDUR
Medi Jones-Jackson 7

ADNABOD DARLUNYDD
Telor Gwyn 9

GWEITHGAREDDAU
Gerwyn Gwrthod a'r Llyfr Does Neb yn Cael ei Ddarllen 10

ADNABOD AWDUR A DARLUNYDD
Siôn Tomos Owen 11

GWEITHGAREDDAU
Cyfri Defaid 13

ADNABOD AWDUR
Enlli Lewis 14

ADNABOD DARLUNYDD
Gareth Brown 16

GWEITHGAREDDAU
Llyfr Sgrap Macs Sion 17

ADNABOD AWDUR
Mari Lovgreen 18

SYLWADAU'R BEIRNIAID 20

MATRICS SGORIO 21

NODIADAU 22

CARDIAU PLEIDLEISIO 23

Y RHESTR FER

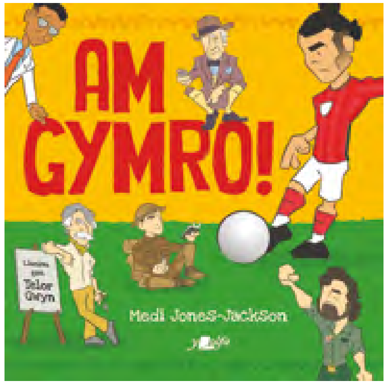

Am Gymro!

Ffuglen

Awdur: Medi Jones-Jackson
Darlunydd: Telor Gwyn
(Y Lolfa)

Addas i ddarllenwyr 7–11 oed

Llyfr deniadol, llawn darluniau a hwyl am 13 o ddynion ysbrydoledig o Gymru sy'n arbenigwyr yn eu meysydd penodol ac yn dod o bob rhan o Gymru. Ceir hanesion am: Gareth Bale, Billy Boston, Dr Ganesh Subrahmanyan, Hedd Wyn, Gwynfor Evans, T. Llew Jones, Dafydd Iwan, Eric Jones, Kyffin Williams, Richard Burton, Clough Williams-Ellis, Lyn Evans a Geraint Thomas. Yng nghefn y llyfr, ceir posau a gweithgareddau.

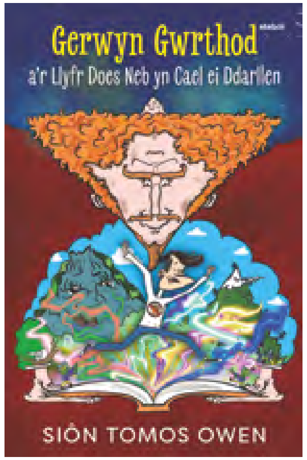

Gerwyn Gwrthod a'r Llyfr Does Neb yn Cael ei Ddarllen

Ffuglen

Awdur a darlunydd:
Siôn Tomos Owen
(Atebol)

Addas i ddarllenwyr 9–11 oed

Ar wyliau mae Gerwyn – bachgen sy'n casáu darllen – yn mynd i siop ddiddorol, a'r unig beth yn y siop yw hen lyfr mawr mewn casyn gwydr. Mae Gerwyn yn agor y llyfr yn slei bach ac yn sydyn yn cael ei lyncu i mewn i'w stori! Mae'n deffro mewn gwlad anghyfarwydd ac yn cael anturiaethau gwyllt a gwallgof!

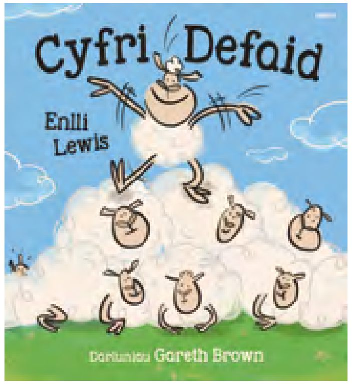

Cyfri Defaid

Ffuglen | Llyfr stori-a-llun

Awdur: Enlli Lewis
Darlunydd: Gareth Brown
(Atebol)

Addas i ddarllenwyr 3–7 oed

Ar ôl profi ei ddawn yn cyfri, mae Mostyn yn wynebu her newydd, sef cyfri'r praidd bob dydd i sicrhau bod pob un ddafad ac oen yn saff. Ond er ei glyfrwch, mae cyfri'r defaid heb gwympo i gysgu yn AMHOSIB! Ymunwch â Mostyn a'r bugail wrth iddyn nhw ddod o hyd i ateb i'r broblem!

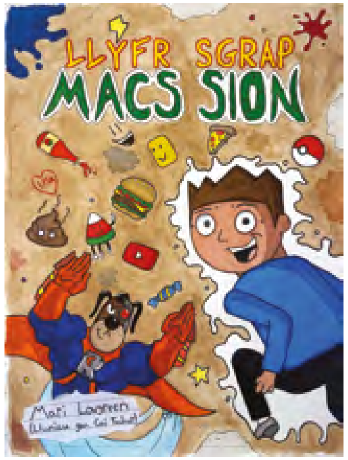

Llyfr Sgrap Macs Sion

Ffuglen | Dyddiadur

Awdur: Mari Lovgreen
Darlunydd: Cai Tudur
(Y Lolfa)

Addas i ddarllenwyr 7–11 oed

Croeso i lyfr sgrap boncyrs sy'n llawn cyfrinachau, breuddwydion, rhestrau, triciau, dŵdls, jôcs ... snot a phw! Cawn fynd ar daith gyda Macs Sion i'r eisteddfod gylch, i Langrannog ac ar ei ddêt cyntaf! Os wyt ti'n hoffi Pokemon a Roblox ac yn casáu dawnsio gwerin, dyma'r llyfr i ti!

Cofiwch fod rhai o'r llyfrau ar gael yn ddigidol fel e-lyfrau hefyd. Ewch i'ch siop lyfrau, llyfrgell leol neu ein gwefan ffolio.cymru i ddod o hyd i'r teitlau uchod ac am fwy o wybodaeth.

SBARDUN SGWRS

Cwestiynau a Phwyntiau Trafod

- Beth wnaethoch chi ei fwynhau fwyaf am y llyfr?
- Oedd y llyfr yn hawdd ac yn bleserus i'w ddarllen?
- Disgrifiwch eich hoff ran o'r llyfr. Pam mai dyna yw eich hoff ran?
- Beth wnaethoch chi ddim ei fwynhau am y llyfr?
- Oedd y llyfr yn wahanol i'ch disgwyliadau chi? Os felly, sut?
- Disgrifiwch y llyfr mewn brawddeg.
- Oeddech chi'n hapus gyda diwedd y stori? Pam hynny?
- Hoffech chi ddarllen y llyfr eto? Pam hynny?
- Petaech chi'n gallu cwrdd ag unrhyw gymeriad yn y llyfr, pa gymeriad fyddai hynny a pham?
- Beth hoffech chi ei newid am y llyfr a pham? Sut basech chi'n ei newid?
- Beth yw eich barn chi am glawr y llyfr?
- Pa gwestiynau oedd gennych chi am y stori wrth i chi ddarllen y llyfr? Gawson nhw eu hateb? Os do, sut?
- Hoffech chi ddarllen mwy o lyfrau fel hyn? Pam hynny?
- Pa gwestiynau sydd gennych chi am y stori ar ôl gorffen y llyfr?
- Disgrifiwch y llyfr mewn tri gair.
- Petaech chi'n cwrdd â'r awdur, pa dri chwestiwn hoffech chi ofyn iddo neu iddi?
- Ydych chi'n credu bod y teitl yn gweddu i'r stori? Pam hynny? Os na, beth fyddech chi'n galw'r llyfr?
- Gan beth gawsoch chi eich synnu yn y llyfr yma? Ym mha ffordd?
- Sylwoch chi ar unrhyw batrymau yn y stori?
- Petai'r llyfr yn cael ei droi'n rhaglen deledu neu ffilm, pwy fasech chi'n castio yn brif gymeriadau? Pam hynny?
- Ydych chi'n credu y byddwch chi'n cofio'r llyfr yma ymhen ychydig fisoedd neu flynyddoedd? Pam hynny?
- Yn eich barn chi, fyddai newid lleoliad neu gyfnod y stori'n effeithio ar y stori? Ym mha ffordd?
- Petai tri chopi o'r llyfr gennych i'w rhoi yn anrhegion, i bwy fasech chi'n eu rhoi nhw a pham?
- Gawsoch chi eich atgoffa o unrhyw lyfrau eraill, ffilmiau neu raglenni teledu wrth ddarllen y llyfr yma?
- Beth yw eich barn chi ar y themâu sy'n cael eu trafod yn y llyfr?
- Yn eich barn chi, i bwy mae'r llyfr yma'n addas?
- Petaech chi'n gallu bod yn y llyfr, pa ddigwyddiadau hoffech chi fod yn rhan ohonyn nhw a pham?
- Oes unrhyw beth hoffech chi ddysgu rhagor amdano ar ôl darllen y llyfr yma?
- Ydych chi wedi dysgu unrhyw beth trwy ddarllen y llyfr yma? Os ydych chi, beth?
- Ydych chi'n hoffi'r darluniadau / lluniau? Pam hynny?
- Oes gennych chi hoff lun yn y llyfr? Pam mai dyna yw eich hoff lun?
- Yn eich barn chi, beth mae'r lluniau yn ychwanegu at y stori?

GWEITHGAREDDAU

Am Gymro!

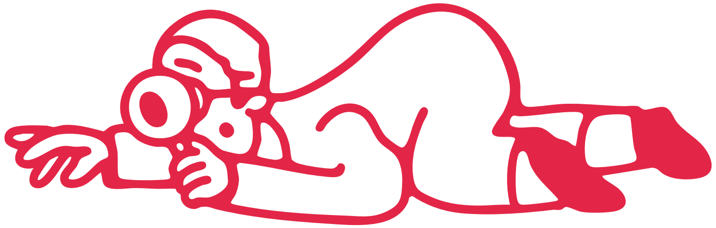

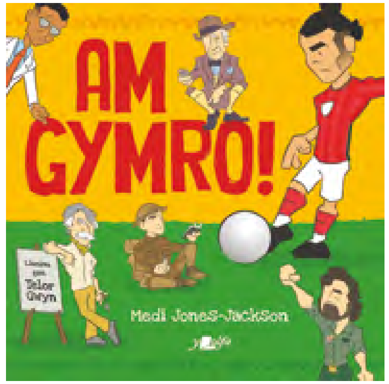

Gweithgaredd 5 munud

Ar dudalen 20, mae rhestr o ieithoedd Ewropeaidd, gan gynnwys Almaeneg, Ffrangeg ac Eidaleg. Gallwch chi ddefnyddio'r we neu lyfrau yn y dosbarth i gyfieithu'r termau canlynol i dair iaith, o leiaf, o'ch dewis.

- Bore da
- Diolch
- Sut wyt ti?
- Darllen
- Nos da

MEYSYDD DYSGU A PHROFIAD

Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu, Y Dyniaethau, Iechyd a Lles a Gwyddoniaeth a Thechnoleg.

Gweithgaredd 10 munud

Ar dudalen 19 mae hanes y pensaer arloesol Clough Williams-Ellis. Roedd ganddo foto personol: “Dathlu'r gorffennol, harddu'r presennol ac adeiladu ar gyfer y dyfodol.”

Beth am greu moto newydd ar gyfer eich ysgol chi, neu ar gyfer un o'r dynion eraill yn y llyfr?

Gweithgaredd 30 munud

Gwnewch restr o fan geni pob un person yn y llyfr. Yna, mapiwch y lleoliadau ar fap o Gymru. Gallwch ddefnyddio atlas i'ch helpu. Mae yna rai bobl sydd wedi'u geni tu allan i Gymru hefyd. Pwy yw'r dynion hynny ac o le maen nhw'n dod? Ble oedden nhw'n byw yng Nghymru? Allwch chi fapio'r lleoliadau hynny ar y map?

Gweithgaredd Gwers Gyfan

Mae'r bobl yn y llyfr yn arwyr am wahanol resymau. Oes gen ti arwr neu arwres? Beth am greu pennod ychwanegol sy'n dathlu dy arwr/arwres di? Dilyna'r strwythur yma:

- Enw
- Man geni
- Addysg
- Swydd
- Ffaith difyr
- 3 ansoddair i ddisgrifio dy arwr/arwres
- Dy reswm personol dros ddewis y person fel arwr/arwres?

Cofia dynnu llun o dy arwr/arwres i gyd-fynd â'r bennod!

MEDI JONES-JACKSON

Cyflwynwch eich hun:

Mi wnes i dyfu fyny yn Llanrwst ond dwi bellach yn byw yn Bow Street ger Aberystwyth. Dwi'n fam i ddau – Anest ac Elis – sydd yn caru darllen gymaint â fi, a *beagle* bach direidus o'r enw Indy sydd wastad yn llwglyd. Yn fy amser sbâr dwi'n caru darllen (wrth gwrs!), gwylio ffilmiau efo fy ngŵr Paul, campio yn fy nghamper-fan Frida, nofio a phadlfyrddio. Dwi ddim yn cofio amser lle doeddwn i ddim yn sgwennu; dechreuais yn ifanc i helpu efo fy sillafu (dwi'n dal yn rhoi llythrennau yn y llefydd anghywir weithiau ond dyw hynny byth yn stopio fi rhag sgwennu!). Fy hoff fwyd ydi wy wedi'i ferwi.

Cyflwynwch eich llyfr:

Llyfr llawn hwyl am 13 o ddynion ysbrydoledig o Gymru sy'n arbenigwyr yn eu meysydd penodol ac yn dod o bob rhan o Gymru: Gareth Bale, Billy Boston, Dr Ganesh Subrahmanyan, Hedd Wyn, Gwynfor Evans, T. Llew Jones, Dafydd Iwan, Eric Jones, Kyffin Williams, Richard Burton, Clough Williams-Ellis, Lyn Evans a Geraint Thomas. Yng nghefn y llyfr mae posau a gweithgareddau hefyd i'r darllenwyr ifanc fwynhau a rhoi eu stamp eu hunain ar y llyfr. Os rydych chi wedi joio'r llyfr yma cofiwch am y llyfrau eraill yn y gyfres – *Genod Gwych a Merched Medrus* a *Genod Gwych a Merched Medrus 2*.

Hoff lyfr o'ch plentyndod?

Ar hyn o bryd, *The Boy who Dreamed Dragons* gan Caryl Lewis.

Hoff gymeriad o lyfr?

Scout o *To Kill a Mockingbird*.

Hoff air?

Kakorrhaphiophobic.

Hoff fwyd?

Dairy Milk Chocolate.

Beth sy'n gwneud i chi wenu?

Jôcs gwael fy ngŵr.

Top tip i ddarpar awduron?

Daliwch ati i ysgrifennu.

MEDI JONES-JACKSON

Ble cawsoch chi eich geni a'ch magu?

Llanrwst yng ngogledd Cymru – tref hardd mewn dyffryn hardd.

Beth roeddech chi'n ei hoffi neu'n ei gasáu am yr ysgol?

Y peth gorau am ysgol yw'r ffrindiau sydd o'ch amgylch, a'r rhyddid i ddysgu a chwarae a chael hwyl. Mae gen i gymaint o atgofion hapus o fy nghyfnod yn yr ysgol. I mi, y peth gwaethaf am yr ysgol oedd y gwyliau haf – chwe wythnos o boeni y buaswn i'n anghofio sut i ysgrifennu. Chollais i ddim un diwrnod o'r ysgol uwchradd mewn saith mlynedd.

Beth oeddech chi eisiau bod ar ôl tyfu fyny?

Cymaint o bethau gwahanol. Dyna'r peth gorau am fod yn ifanc – mae gennych gymaint o opsiynau. Roeddwn i'n gwirioni ar ffilmiau ac felly am fod yn actores neu sgriptiwr ffilm. Dwi'n dal i freuddwydio am ennill Oscar.

Beth yw eich diddordebau?

Dwi wrth fy modd yn cerdded fy nghi, Indy. Corhelgi (*beagle*) yw e, felly mae angen llawer o ymarfer corff arno, ac mae'r ddau ohonon ni'n mynd i grwydro ar y bryniau ger fy nghartref. Mae e mor ddrygionus, ond dwi'n ei garu. Dwi hefyd yn mwynhau darllen. Dwi'n darllen bob nos cyn mynd i'r gwely, ac yn darllen i fy mhlant, Anest ac Elis. Tra bod gan rai ddiemwntau a gemau, mae gen i lyfrau.

Beth yw'r peth gorau am fod yn awdur?

Y peth gorau yw'r cyfle i deithio ar hyd a lled Cymru i siarad â darllenwyr am y menywod anhygoel sy'n *Genod Gwych* a *Merched Medrus*. Dwi'n gobeithio fy mod i'n cyfleu iddyn nhw fy angerdd am hanes a darllen. Mae darllen yn un o sgiliau gwych bywyd, a gall llyfr da fynd â chi i unrhyw le.

TELOR GWYN

Ble cawsoch chi eich geni a'ch magu?

Aberystwyth.

Beth roeddech chi'n ei hoffi neu'n ei gasáu am yr ysgol?

Hoffi: Chwaraeon, dylunio a thechnoleg, hanes. Dwi wastad wedi hoffi dysgu pethau newydd.
Casáu: Wnes i stryglo lot gydag emosiwn a bwlio yn yr ysgol, felly wnes i ddim mwynhau lot. Dwi newydd gael diagnosis ADHD, sy'n esbonio pam doeddwn i ddim yn deall emosiwn a sut oedd pobl eraill yn ymddwyn.

Beth oeddech chi eisiau bod ar ôl tyfu fyny?

Pensaer.

Beth yw eich diddordebau?

Pob math o chwaraeon yn enwedig pêl-droed a rhedeg, darllen, ffilmiau, a Lego bob Nadolig!

Beth yw'r peth gorau/gwaethaf am fod yn ddarlunydd?

Peth gorau: Dod â stori'n fyw ar y dudalen. Dwi wastad wedi stryglo i fynegi fy hunan drwy eiriau. Mae lluniau wastad wedi bod yn gliriach i fi, a llai o siawns i bobl gamddeall. Mae 'na ddyfyniad gan y pensaer Le Corbusier: "I prefer drawing to talking. Drawing is faster, and leaves less room for lies."
Peth gwaethaf: Tudalen wag.

Hoff lyfr o'ch plentyndod?

Mort, Terry Pratchett.

Hoff gymeriad o lyfr?

Death, o gyfres Discworld Terry Pratchett.

Hoff le?

Tallow Beach (Byron Bay, Awstralia), neu'r gwely.

Superpower o ddewis?

Gallu rhedeg yn gynt.

Beth sy'n gwneud i chi wenu?

Cŵn a ffrindiau.

Hoff fwyd?

Fi'n joio bwyta, felly unrhyw beth a dweud y gwir. Falle *lasagne*?

Hoff ffilm/rhaglen deledu?

Ffilm: *Lord of the Rings* / Teledu: *University Challenge*.

Hoff air?

Amser cinio.

Top tip i arlunwyr y dyfodol?

Jyst tynnwch luniau – unrhyw bryd, unrhyw le.

GWEITHGAREDDAU

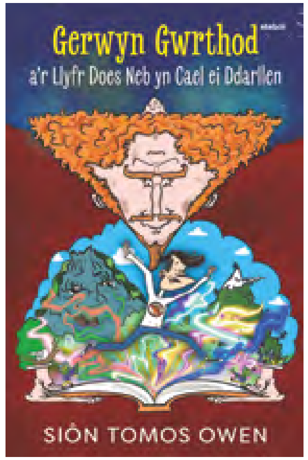

Gerwyn Gwrthod a'r Llyfr Does Neb yn Cael ei Ddarllen

Gweithgaredd 5 munud

Edrycha ar sylwadau'r beirniaid ar dudalen 20 yn y pecyn hwn. Wyt ti'n cytuno neu'n anghytuno?

Gweithgaredd 10 munud

Darllena'r paragraff cyntaf ar dudalen 230 sy'n disgrifio'r Barwn. Ceisia dynnu llun ohono i gyd-fynd gyda'r disgrifiad.

Gweithgaredd 30 munud

Darllena'r bennod gyntaf. Yna, ailysgrifenna'r bennod yn y person cyntaf o dy safbwynt di yn yr ystafell ddosbarth.

Gweithgaredd Gwers Gyfan

"Mae gan bopeth yn fy siop stori i'w dweud" meddai'r Barwn ar dudalen 41. Beth am feddwl am wrthrych a chreu llinell neu fwrdd stori – efallai mewn arddull nofel graffig – yn adrodd hanes a hud y gwrthrych? Dyma ambell syniad: cist aur, oriawr, map, cragen, hadau, carped hud neu gleddyf.

MEYSYDD DYSGU A PHROFIAD

Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu a'r Celfyddydau Mynegiannol.

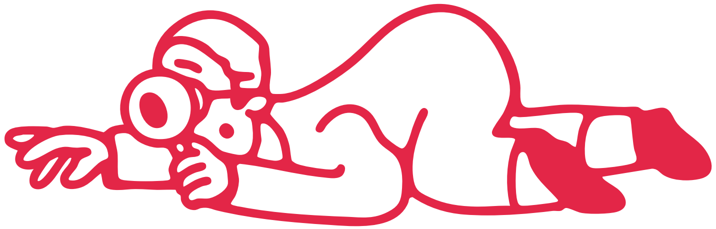

SIÔN TOMOS OWEN

Cyflwynwch eich hun:

Siôn Tomos Owen dwi a dwi'n awdur, darlunydd, tiwtor a fi yw Bardd Plant Cymru 2025–27. Dwi 'di bod yn gweithio'n llawrydd am ddeng mlynedd yn gwneud gwahanol bethau creadigol, o gyflwyno cyfresi teledu a radio a sgwennu llyfrau a barddoniaeth i gynnal gweithdai rownd Cymru gyda fy nghwmni CreaSion. Roedd fy nghasgliad barddoniaeth cyntaf, *Pethau Sy'n Digwydd*, ar restr fer Llyfr y flwyddyn 2025 ac mae fy llyfr i ddysgwyr, *Y Fawr a'r Fach: Straeon o'r Rhondda* ar gwricwlwm newydd TGAU Cymraeg Ail Iaith. Dwi'n byw yn Nhreorci, Rhondda Fawr, gyda fy ngwraig a'n dwy ferch.

Cyflwynwch eich llyfr:

Mae fy llyfr am fachgen o'r enw Gerwyn sydd yn casáu darllen gymaint mae'n gwrthod darllen unrhyw beth. Un diwrnod ar ei wyliau mae'n mynd i siop ryfedd iawn, siop straeon Barwn E. Bychnod y 5ed, sy'n dangos iddo y Llyfr Does Neb yn Cael ei Ddarllen ac mae'n disgyn – yn llythrennol – i ganol antur fwyaf rhyfedd ei fywyd. Gyda help Dr Dan Jerys a chreadur blewog o'r enw'r Bronfwystfil, mae'n rhaid i Gerwyn geisio ffeindio'i ffordd adref trwy'r twneli tywyll gan osgoi hwyaid anferth, y Pŵlwod, mynyddoedd sy'n siarad, ysbrydion creulon a zombis!

Hoff lyfr o'ch plentyndod?

Matilda – Roald Dahl.

Hoff gymeriad o lyfr?

Holden Coulfield o *Catcher in the Rye*.

Hoff fwyd?

Spaghetti carbonara gyda tryffl neu wystrys.

Hoff ffilm / rhaglen deledu?

Ffilm: *It's a Wonderful Life*. Cyfres deledu: *Band of Brothers*.

Superpower o ddewis?

Gallu siarad pob iaith yn y byd.

Beth sy'n gwneud i chi wenu?

Bwyd da, chwerthin fy mhlant a dod adref i'r Rhondda dros y mynyddoedd.

Swydd ddelfrydol tasech chi dim yn awdur?

Dwi'n lwcus iawn i wneud fy swydd ddelfrydol, sef dewis a dethol beth dwi eisiau gwneud, cael amser cinio hir a gallu mynd â 'mhlant i'r ysgol bob dydd.

Top tip i ddarpar awduron?

Sgwennwch a darllenwch! A stopiwch sgwennu pan mae'n stopio bod yn hwyl – ewch am dro, a dewch 'nôl ati wedyn.

Hoff le?

Treorci!

Hoff air?

Ansbara-digaethus.

SIÔN TOMOS OWEN

Ble cawsoch chi eich geni a'ch magu?

Ges i fy magu yn Nhreorci, Rhondda Fawr, lle dwi'n dal i fyw, ond i fyny ar ochr y mynydd yn Mwthyn Fferm Glyncolli.

Beth roeddech chi'n ei hoffi neu'n ei gasáu am yr ysgol?

Ro'n i'n hoffi celf a chwaraeon, yn enwedig rygbi a phêl-fasged, ac yn casáu Mathemateg ... a dwi dal yn ei gasáu!

Beth oeddech chi eisiau bod ar ôl tyfu fyny?

Ro'n i eisiau bod yn artist, a dwi'n lwcus iawn achos mi rydw i'n rhyw fath o artist nawr!

Beth yw eich diddordebau?

Dwi'n caru darllen a gwylio cyfresi teledu, coginio (yn enwedig bwyd Eidalaidd fel pitsa a phasta) a chreu pethau.

Beth yw'r peth gorau am fod yn awdur?

Y peth gorau yw gallech chi fynd â'ch cymeriadau i ble bynnag hoffech chi yn y bydysawd, o Pluto i gesail drewllyd Dr Pangangoli, brenin y Sloglobs o wlad y picls, yna falle fydd pobl yn joio darllen amdanyn nhw rhywbryd. Dwi'n lwcus achos dwi hefyd yn gallu tynnu lluniau ar gyfer fy llyfrau i.
Y peth gwaethaf yw ffeindio'r amser i sgwennu, a weithiau pan rydych chi'n ffeindio'r amser dyw'r geiriau ddim eisiau dangos ar y dudalen.

GWEITHGAREDDAU

Cyfri Defaid

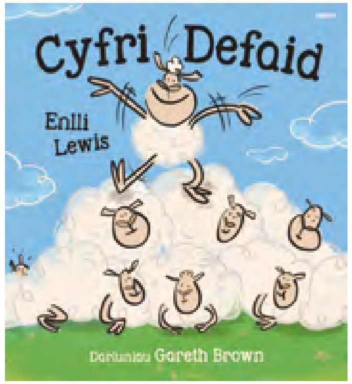

Gweithgaredd 5 munud

Ar dudalen 5, mae Mostyn yn medru cyfri i gant – ac am yn ôl. Pa mor gyflym fedri di gyfri i gant – ac am yn ôl?

Gweithgaredd 10 munud

Gan ddilyn trefn y brawddegau canlynol ar dudalen 32:

‘Ti wir yw’r oen mwyaf clyfar erioed!’

‘Chi wir yw bugail gorau Cymru!’

Gyda ffrind, beth am feddwl am eiriau perthnasol i ddisgrifio dy ffrind, e.e:

‘Ti wir yw’r ffrind mwyaf doniol erioed!’

‘Ti wir yw pêl-droediwr gorau’r ysgol!’

Gweithgaredd 20 munud

Cer drwy’r llyfr a gwna dabl o’r holl anifeiliaid rwyt ti’n gallu eu gweld ar un ochr, ac unrhyw anifeiliaid ychwanegol fedri di feddwl amdanyn nhw ar yr ochr arall.

Gweithgaredd 30 munud

Beth am ychwanegu golygfa newydd i’r stori? Cer ati i dynnu llun o Mostyn yn gwneud gweithgaredd gwahanol ac ychwanega frawddeg i gyd-fynd â’r stori. Er enghraifft, Mostyn yn mynd i … Langrannog / Glan-llyn, i’w wers biano neu i’r Eisteddfod.

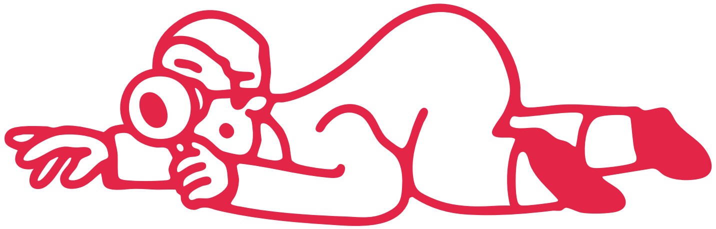

MEYSYDD DYSGU A PHROFIAD

Mathemateg a Rhifedd, Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu, Y Celfyddydau Mynegiannol ac Iechyd a Lles.

ENLLI LEWIS

Cyflwynwch eich hun:

Helô! Enlli Lewis ydw i, awdur *Cyfri Defaid*. Cefais fy magu ar fferm yng Nghaerfyrddin. Ar ôl cyfnod yn Llundain, symudais i a fy ngŵr i Galiffornia i gael dipyn o haul! Heddiw, dwi'n gweithio ym maes iechyd byd-eang ac yn mwynhau ysgrifennu straeon sy'n fy atgoffa o Gymru. *Cyfri Defaid* yw fy llyfr cyntaf i blant, ac roedd ysgrifennu am anturiaethau Mostyn yn bleser pur!

Cyflwynwch eich llyfr:

Mae Mostyn yr oen wedi profi ei fod yn glyfar iawn, ond mae ganddo her newydd – cyfri defaid y praidd i wneud yn siŵr fod pob un yn saff. Ond mae yna broblem. Bob tro mae Mostyn yn dechrau cyfri – 1, 2, 3 ... mae'n syrthio i gysgu! A all help o le annisgwyl achub y dydd?

Hoff lyfr o'ch plentyndod?
Rala Rwdins gan Angharad Tomos.

Hoff gymeriad o lyfr?
Ceridwen, y wrach sy'n bwyta llyfrau yn Rala Rwdins!

Hoff fwyd?
Caws.

Hoff ffilm / rhaglen deledu?
C'mon Midffîld – hen raglen Gymraeg am dîm pêl-droed di-glem.

Superpower o ddewis?
Bod yn anweledig er mwyn cael busnesu!

Beth sy'n gwneud i chi wenu?
Coesau tylluanod!

Hoff le?
Traethau Ynys Môn.

Hoff air?
Mwsogl.

Swydd ddelfrydol tasech chi ddim yn awdur?
Anturiaethwr neu ffotograffydd bywyd gwyllt.

Top tip i ddarpar awduron?
Ceisiwch ysgrifennu rhywbeth – unrhyw beth! – bob dydd.

ENLLI LEWIS

Ble cawsoch chi eich geni a'ch magu?

Cefais fy ngeni a'm magu yng Nghaerfyrddin ar fferm odro (dim defaid!).

Beth roeddech chi'n ei hoffi neu'n ei gasáu am yr ysgol?

Roeddwn i wrth fy modd ag eisteddfodau. Atgof melys yw actio môr-leidr brawychus! Roeddwn i'n casáu gwersi llawysgrifen. Roedd fy llawysgrifen fel traed brain am flynyddoedd!

Beth oeddech chi eisiau bod ar ôl tyfu fyny?

Archaeolegydd yn yr Aifft.

Beth yw eich diddordebau?

Rhedeg a dringo creigiau.

Beth yw'r peth gorau am fod yn awdur?

Mae'n deimlad anhygoel pan fydd syniad am stori newydd yn eich taro, ond mae dewis enwau ar gyfer cymeriadau yn anodd!

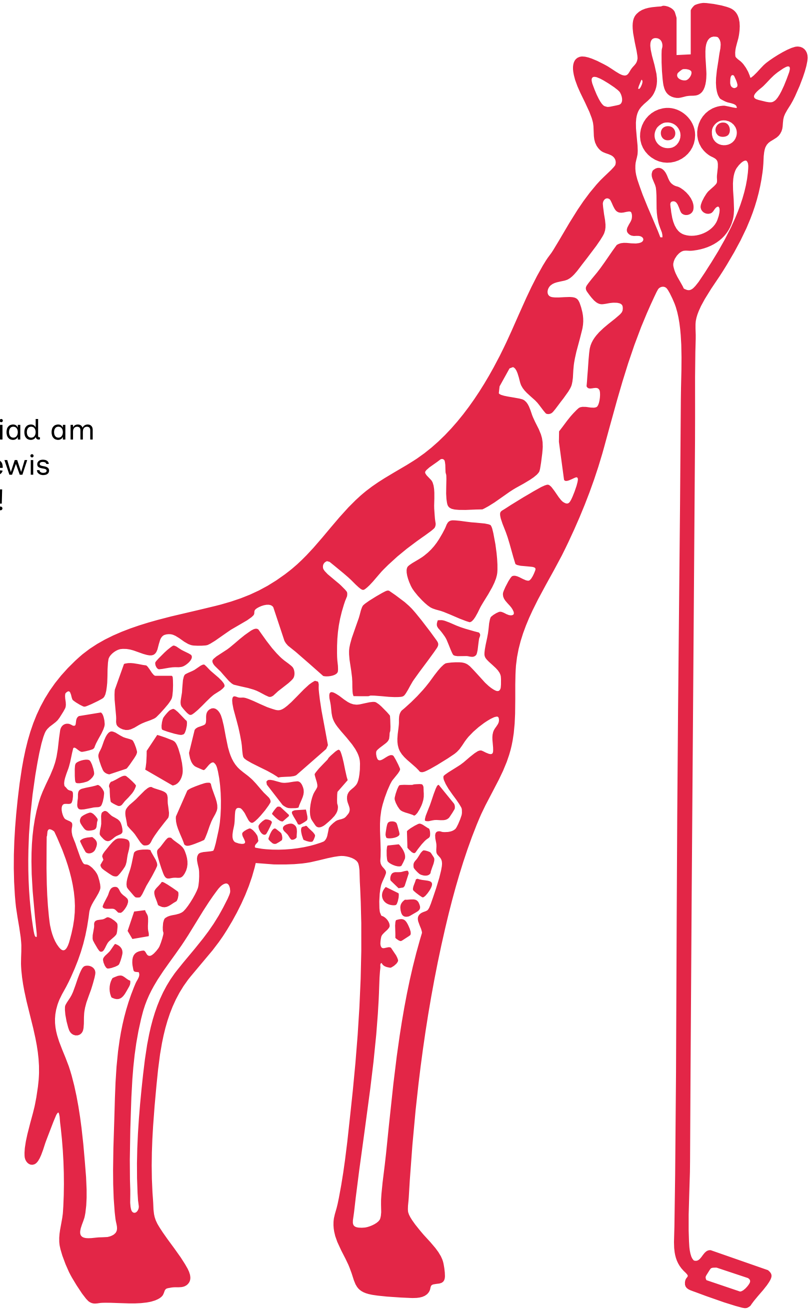

GARETH BROWN

Cyflwynwch eich hun:

Dwi'n ddarlunydd, gyda chefndir mewn animeiddio a dylunio graffeg. Dwi'n byw yng Nghaerdydd gyda fy mhartner a'n dau fachgen.

Cyflwynwch eich llyfr:

Dwi'n defnyddio hiwmor a dychymyg i greu darluniau doniol, gyda llawer o fynegiant a symudiad i wneud pobl yn hapus. Dwi'n mwynhau darlunio llyfrau lluniau i blant ac mae fy ngwaith wedi ymddangos mewn papurau newydd a chylchgronau fel *The Sunday Times* a *Glug Magazine*.

Ble cawsoch chi eich geni a'ch magu?

Caerdydd.

Beth roeddech chi'n ei hoffi neu'n ei gasáu am yr ysgol?

Y rhan orau o'r ysgol oedd peidio gorfod gwisgo gwisg ysgol, dydw i ddim yn siŵr pam! Y rhan waethaf oedd gorfod aros y tu mewn yn ystod amser egwyl os oedd hi'n bwrw glaw.

Ble cawsoch chi eich geni a'ch magu?

Caerdydd.

Beth oeddech chi eisiau bod ar ôl tyfu fyny?

Cartwnydd i'r *Beano*.

Beth yw eich diddordebau?

Dwi wrth fy modd yn chwarae drymiau.

Beth yw'r peth gorau/gwaethaf am fod yn ddarlunydd?

Y rhan waethaf yn bendant yw gwneud eich trethi eich hun, ond y rhan orau yw cael eich gofyn i dynnu lluniau o bethau gwirion.

Hoff lyfr o'ch plentyndod?
Cyfres Mr Men gan Roger Hargreaves.

Hoff gymeriad o lyfr?
Mr Bump.

Beth sy'n gwneud i chi wenu?
Bod yng nghanol byd natur gyda fy nheulu.

Superpower o ddewis?
Gallu sgwrsio ag anifeiliaid.

Hoff fwyd?
Ramen.

Hoff le?
Traeth Mwnt.

Hoff ffilm/rhaglen deledu?
Back to the Future.

Hoff air?
Llosgfynydd.

Top tip i arlunwyr y dyfodol?
Gwnewch lawer o ffrindiau sy'n yr un maes â chi.

GWEITHGAREDDAU

Llyfr Sgrap Macs Sion

Gweithgaredd 5 munud

Fedri di ddatrys y cwis mathemateg ar waelod tudalen 48 (heb edrych ar yr atebion)?

Gweithgaredd 10 munud

Beth am greu gêm ‘hwn neu llall’ dy hun fel yr un ar dudalennau 15, 20 a 59.

Gweithgaredd 30 munud

Gwna gymeriad newydd fel Robo-ci (tudalen 63), a chreu comic dy hun amdano.

Gweithgaredd Gwers Gyfan

Beth am fynd ati i ysgrifennu llythyr at ffrind yn seiliedig ar benwythnos / gwyliau cofiadwy, fel sydd i’w weld ar dudalennau 48 & 57.

MEYSYDD DYSGU A PHROFIAD

Mathemateg a Rhifedd, Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu a’r Celfyddydau Mynegiannol.

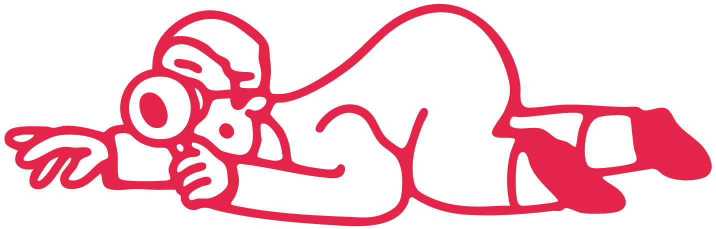

MARI LOVGREEN

Cyflwynwch eich hun:

Yn wreiddiol o Gaernarfon, dwi bellach yn byw yn Llanerfyl ar ffarm efo fy ngŵr a fy mhlant 11 a 9 oed – Betsan ac Iwan. Dwi'n gyflwynydd teledu ers dros ugain mlynedd bellach ac erbyn hyn yn fwyaf prysur efo'r rhaglen *Cefn Gwlad*. Dwi wrth fy modd yn teithio dros Gymru yn cyfarfod cymeriadau arbennig iawn. Mae rhai hefyd yn fy ngalw'n awdur – ond dwi ddim yn siŵr os 'di'r nonsens dwi'n sgwennu yn haeddu'r teitl hwnnw!

Cyflwynwch eich llyfr:

Mae *Llyfr Sgrap Macs Sion* yn llyfr sgrap bachgen 10 oed sy'n cynnwys pytiau dyddiadur, lot o restrau, hwn neu llall, jôcs a lot fawr o dŵdls gan yr arlunydd ifanc hynod dalentog Cai Tudur. Dwi'n credu'n gryf fod plant Cymru angen 'trash Cymraeg' – hynny yw, llyfrau gwirion sy'n hawdd i'w darllen ar ben eu hunain. Er yr holl sôn am pw, mae Macs hefyd yn trafod bob math o emosiynau a phrofiadau yn ei lyfr sgrap.

Hoff lyfr o'ch plentyndod?
Tracy Beaker – Jacqueline Wilson.

Hoff gymeriad o lyfr?
Rowena – *Llyfr Glas Nebo*.

Hoff le?
Adra ar y ffarm efo cwmni ffrindiau a theulu, neu Gaernarfon.

Hoff fwyd?
Cinio dydd Sul cyw iâr Mam, efo mynydd o *cauliflower cheese*.

Hoff ffilm / rhaglen deledu?
Titanic a *Mabinogi-ogi-ogi*.

Superpower o ddewis?
Hedfan.

Hoff air?
Cysgu.

Beth sy'n gwneud i chi wenu?
Y cwmni iawn.

Swydd ddelfrydol tasech chi ddim yn awdur?
Food critic – yn cael mynd o amgylch bwytai gorau'r byd.

Top tip i ddarpar awduron?
Jyst sgwennwch. Trïwch beidio gorfeddwl am y peth.

MARI LOVGREEN

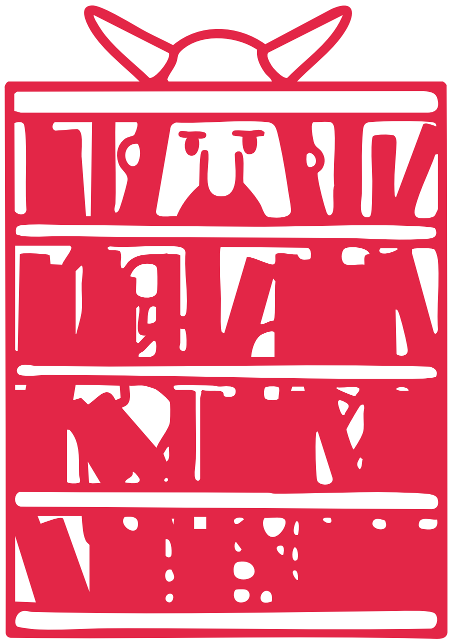

Ble cawsoch chi eich geni a'ch magu?

Geni ym Mangor, magu yng Nghaernarfon.

Beth roeddech chi'n ei hoffi neu'n ei gasáu am yr ysgol?

Caru elfen gymdeithasol mynd i'r ysgol – wrth fy modd bod efo ffrindiau drwy'r dydd. Mi ro'n i hefyd yn rhan o dimau rygbi, pêl-rwyd a hoci'r ysgol. Fy hoff bynciau oedd Cymraeg, Celf, Saesneg ac Addysg Gorfforol. Do'n i ddim yn mwynhau Ffiseg na Mathemateg rhyw lawer. Na rhedeg traws gwlad.

Beth oeddech chi eisiau bod ar ôl tyfu fyny?

Do'n i ddim yn siŵr iawn – ond yn gwybod fy mod eisiau gweithio efo pobl – yn eu helpu mewn rhyw ffordd.

Beth yw eich diddordebau?

Mynd allan am fwyd efo teulu neu ffrindiau da. Gwylio cerddoriaeth fyw a gwrando ar gerddoriaeth.

Beth yw'r peth gorau am fod yn awdur?

Y peth gorau ydi cael mynd o amgylch ysgolion yn cyfarfod plant a chael blas ar eu dychymyg boncyrs nhw! Y peth gwaethaf, neu mwyaf dychrynllyd, ydi'r gair 'awdur'!!

SYLWADAU'R BEIRNIAID

Y beirniaid ar y panel Cymraeg ar gyfer 2026 oedd Rhys Dilwyn Jenkins (Cadeirydd), Helen Jones, Malachy Edwards a Loti Glyn. Dyma oedd eu sylwadau:

Dyma lyfr ffeithiol a hwyliog sy'n ddeniadol ac afaelgar, yn datgelu hanes 13 Cymro blaenllaw o ran eu bywydau, eu gweithredoedd, a'r ffeithiau sydd yn eu gwneud yn ysbrydoledig.

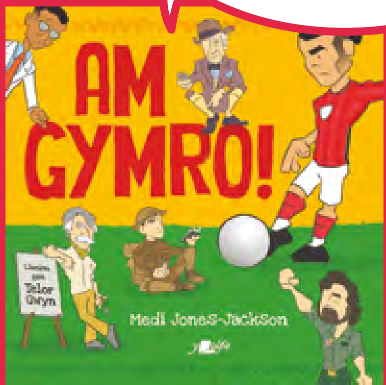

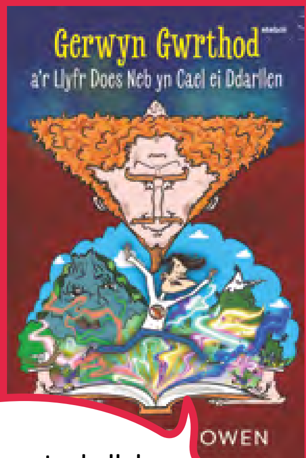

Stori lawn antur hollol boncyrs sy'n llawn llwybrau annisgwyl; mae'r llyfr hwn yn mynd â'r darllenydd ar drywydd drwy fyd lliwgar sy'n llawn antur a ffantasi.

Darluniau gwych a stori ddoniol! Llyfr a wnaeth i mi chwerthin yn uchel drwy'r cyfan. Mae'n sicr o roi gwên ar wyneb pob plentyn ifanc wrth iddo gael ei ddarllen.

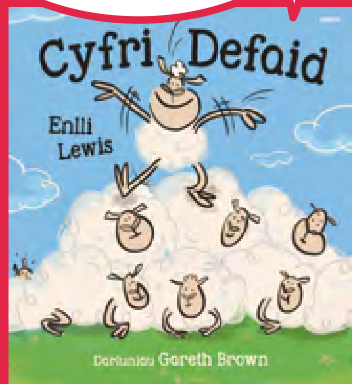

Chwip o lyfr am gymeriad annwyl a hoffus sy'n cofleidio'r darllenydd; byddwch yn cwympo i fyd llawn sbort a sbri gyda Macs Sion, gan ddilyn anturiaethau ei ffrindiau, ei deulu a'i athrawon drwy lygaid bachgen ifanc.

MATRICS SGORIO

Efallai bydd sgorio'r llyfrau yn eich helpu i benderfynu pa lyfr yw'r gorau yn eich barn chi.

Llyfr	Clawr Broliant /5	Diwyg Edrychiad /5	Arddull Iaith /5	Cynnal diddordeb /5	Cymeriadau /5	Cyfanswm /25
Cwestiynau	Ydych chi'n hoffi'r clawr? Ydi'r broliant yn eich denu i ddarllen y llyfr? Ydi'r clawr yn eich denu?	Ydych chi'n hoffi'r darluniau yn y llyfr? Ydi'r darluniau yn ychwanegu at y stori? Pa fath o ddarluniau mae'r awdur wedi eu defnyddio? e.e. chwareus, cyffrous, diddorol. Ydych chi'n hoffi ffont y geiriau? Pa fath o ddarluniau mae'r awdur wedi eu defnyddio? e.e. chwareus, cyffrous, diddorol.	Pa fath o iaith mae'r awdur wedi ei defnyddio? e.e. tafodiaith, disgrifiadau, odlau. Wnaethoch chi ddysgu unrhyw eiriau newydd wrth ddarllen y llyfr? Oedd yr iaith yn rhy hawdd neu'n rhy anodd? Oeddech chi'n deall yr iaith? Oedd yr iaith yn ddiddorol?	Wnaethoch chi fwynhau'r llyfr? Beth oedd yn cynnal eich diddordeb? e.e. doniolwch, antur, cymeriadau, gwybodaeth. Oeddech chi'n awyddus i ddarllen y llyfr i gyd? Ydi'r llyfr yn mynd i aros yn eich cof? Ydi'r llyfr yn un gwreiddiol?	Pa fath o gymeriadau oedd yn y llyfr? Oedd y cymeriadau yn rhai diddorol/credadwy? Sut fyddech chi'n disgrifio'r cymeriadau? Oedd y cymeriadau yn apelio atoch? Oeddech chi'n gallu uniaethu â'r cymeriadau?	–
Am Gymro!						
Gerwyn Gwrthod a'r Llyfr Does Neb yn Cael ei Ddarllen						
Cyfri Defaid						
Llyfr Sgrap Macs Sion						

NODIADAU

Defnyddiwch y dudalen hon ar gyfer unrhyw nodiadau hoffech chi eu hysgrifennu am y llyfrau.
(Llungopïwch y dudalen yma i bob adolygwr.)

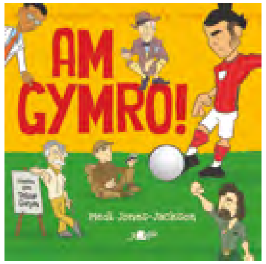

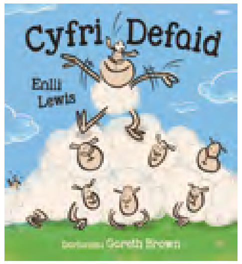

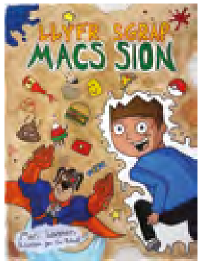

CARDIAU PLEIDLEISIO

Nawr eich bod chi wedi darllen a thrafod y llyfrau sydd ar restr fer gwobr Tir na n-Og 2026, dyma'ch cyfle chi i bleidleisio dros y llyfr gorau, yn eich barn chi. Rhowch X yn y bocs i nodi'ch enillydd chi.

Cofiwch bleidleisio yng nghategori Barn y Darllenwyr: tlws arbennig sy'n cael ei ddyfarnu gan blant a phobl ifanc sy'n cymryd rhan yng Nghynllun Cysgodi Tir na n-Og.

X

Am Gymro! ☐

Gerwyn Gwrthod a'r Llyfr Does Neb yn Cael ei Ddarllen ☐

Cyfri Defaid ☐

Llyfr Sgrap Macs Sion ☐

Am Gymro! ☐

Gerwyn Gwrthod a'r Llyfr Does Neb yn Cael ei Ddarllen ☐

Cyfri Defaid ☐

Llyfr Sgrap Macs Sion ☐

Am Gymro! ☐

Gerwyn Gwrthod a'r Llyfr Does Neb yn Cael ei Ddarllen ☐

Cyfri Defaid ☐

Llyfr Sgrap Macs Sion ☐

Am Gymro! ☐

Gerwyn Gwrthod a'r Llyfr Does Neb yn Cael ei Ddarllen ☐

Cyfri Defaid ☐

Llyfr Sgrap Macs Sion ☐

Am Gymro! ☐

Gerwyn Gwrthod a'r Llyfr Does Neb yn Cael ei Ddarllen ☐

Cyfri Defaid ☐

Llyfr Sgrap Macs Sion ☐

Am Gymro! ☐

Gerwyn Gwrthod a'r Llyfr Does Neb yn Cael ei Ddarllen ☐

Cyfri Defaid ☐

Llyfr Sgrap Macs Sion ☐

Beth am rannu eich profiad cysgodi ar y cyfryngau cymdeithasol?

Cofiwch dagio ni:
@gwobrautirnanogawards
a defnyddiwch
yr hashnodau:
#CaruDarllen
#TNNO2026
#CysgodiTNNO2026

CYNGOR LLYFRAU CYMRU
BOOKS COUNCIL of WALES